

Càcà chin cā' à cadìnùn īy'ān nùma nacioōn dā'ā derecho yē'èn yān

¿Á denù nī tācā diín nī chin cùvi denù nī chin va derecho yē'èn nī, nducū
chin càcà nī chyin cùvi cùmplidō tānducā chin yitùnèn?

Traducción:
Hilario Concepción Roque
cuicateco del centro

dbaku

Chin yì nd'atà derecho yē'èn īy'ān

Í y'ān chin snúün nàn derechos humanos né, nd'at àyān dn'i. Á t'ica chin nd'i 'ènùn nī, ū ndutí yicadinnùn nī chì'n
va íy'ān chin tāndèrā yìdin ama ìndie'èn nducu yān, ū ama mozo yē'èn gobierno chin tāndèrā
yìdin sna nducu íy'ān cuàn yān vacú nī né, cucànundi nī yē'èn san nàn CNDH:
01800 715 52000.

www.cndh.org.mx

Derecho yē'èn iy'an gā'ān dvàcu

- Nd'i né va derecho yē'èn nīchìn gua tāndèrā cùvi nducu nī
cùcàvā chin denù dìn nd'a nī ama cosa, ndicù va ntúu nàn chin ndin dama
vi'i nī dā'ā chin nè'èn c'acādī nī nducu vi'i, dnicù cùvi nd'ac a cu'atnén nī.
 - Gua íy'ān chin cùvi c'acà tān yān yē'èn ni chin uta c'ām'ān nī dvàcu
yē'èn nī.
 - Nàn chin ca'ān nī c'uncādi yē'èn nī né, va derecho chin ca'ān
ama sa'ān chin gā'ān dvacu yū'ūn, ndicù samiyán cuèn
san c'ām'ān nī.
- Va derecho nnán nī chin c'ām'ān nī tāchín
yiv'achí nd'i yē'èn chin gue'e.

CDI: 01 55 91832100
www.cdi.gob.mx

Va derecho chín ndacā cadìnùún

- Va derecho chin te gobierno yū'ūn
cadìnún dā'ā yìdin yān

Ndūcue'èn ìndie'èn né, yitùnèn chin te yān
cadìnún yē'èn dā'ā chin yìcà s'ùn íy'ān. Níciu ndutí
gua yīnu'acútā'ān yān yū'ūn né, cādī c'ū y'òvó íy'ān
(www.infomex.org.mx). Á chu núm yē'èn nùma nación, ū ndutí
gua né, y'óv'ó nán IFAI.

Ndūcue'èn íy'ān chin snúün nàn oficina yē'èn gobierno né, né'èn chin dín
chó'ó yān informaciōn nàn internet ndicù ádi dū'ù íy'ān né, cùvi tgune yā
nàn.

TELIFAI: 01 (800) 835 4324
www.ifai.org.mx

Ndicù chin cadìnún yān yē'èn nàn estado ū yē'èn àn municipio yē'èn yān né:
www.proyectoinfomex.org.mx

Ndì
ama íy'ān
gua cùvi
c'asnèn yān nd'i
derecho yē'èn nī, ū chin ndin cuá'ānèn
yān, ū chin cuén ditú yān nducu nī cùcàcā
chin íy'ān ga'án dvàcu nī. Ū cùcàvā ndatá nī ū
sa'ān nī, ū cùcàvā chin dc'ayá nī ū chin andicú nī, ū
cùcàvā ndatá yē'èn nī, ū cùcàvā chin ndi duva nī, ū cùcàvā
chin íy'ān ya nündi yē'èn nī, ū cùcàvā chin cùcàvā candidián nī,
ŷ cùcàvā chin va tumí yē'èn nī, ū dcaá ama nd'atà chin va dcuà'ā
yē'èn yān chéte yān, ū ama íy'ān yitā, ū ama íy'ān chin gā'ān tama nàn
ndudù, ūv ama íy'ān chin a nùma religión yē'èn, u ama íy'ān chin dama dvàcu
yē'èn nī nducu yān, u ama íy'ān chin gua dn'ac a yinduví yān, ū da'ā cā tama
nàn.

- Ndì ama íy'ān gua cùvi c'asnèn yān d'i
- Ndì duandu nd'i chin cùvi c'asnèn nī ama íy'ān
- Chin 'isnèn s'ùn vi'i chiyan yìdin chin gua nd'acā snéoón
CONAPRED: 5262 1490 6 01 (800) 5430 033
www.conapred.org.mx

Va derecho yē'èn nī chin gua dū'u y'ān cùvi cadìnún yān dā'ā duchi nī, ū tīi mmàcù nī

Nducu chin dín chó'ó ama càcà né, ndacā cadìnún nī tācā snén chin
duchi nī nán oficina yē'èn governo. Ndì ama oficina yē'èn governo né,
gua cùvi dín yān t'údú yān chin duchi nī chín māán nún yan denù yān cin
gua te yān cadìnún nī.

Càcà chin ca'ān mìn né, cùvi dín chó'ó nī nán cùu chin yìdin ntifuyùn
nducu luz (www.infomex.org.mx). Chuū né, yē'èn governo federal,
ndicù ndutí gua yīnu'acútā'ān yān yē'èn nī né, cùvi tgune nī nán IFAI.
TELIFAI: 01 (800) 8354 324
www.ifai.org.mx

Chin ndacā cadìnún nī nán estado ū nàn estado ū nàn municipio yē'èn
nī né:
www.proyectoinfomex.org.mx

Va derecho chin cùvi dama nī nducuu tànà'ān íy'ān

- Ndì né, va derecho chin cùvi cùvidama nī nducu tànà'ān
íy'ān chin n'ùún nī dā'ā chin nè'èn, út'icā chin càcà nī dā'ā chin
nè'èn nī, ū chin nè'èn t'údú nī ndudù yē'èn dā'ā chin yìnd'icu nī, ū
chin nè'èn nī chin nè'èn nī chin cuaā ví'i nnéé nī nducu tànà'ān
íy'ān, ū chin cu'acútā'ān nī nàn chin yìdama nī ndicù cu'inùn
vedc'àv'ā chin va yaān vacú nī, ū yē'èn vede'àv'āv'ā chin va
nacioōn yū'ūn.
- A nàn mìn va ntúun derecho yē'èn nī chin ndin dama
ví'iní chin cùndàa nī nàn partido yē'èn sa'ān político

IFETEL: 01 (800) 433 2000
www.ife.gob.mx

Va derecho chin càcà nī chin c'uncādi yē'èn nī

Ndutí tāndèrā dín íy'ān nducu nī né, va derecho chin càcà
nī ama amparo á t'icā chin càn estado yū'ūn ū canen governo
Yìng'ùy'ù. Ndicù nducu amparo miyan cùvi nd'atà nī nducu'èn derecho
yē'èn nī chin va, tānducā chin gā'ān nàn leey yē'èn nùma nàn nditá Yìng'ùy'ù
Tin nàn v'eté n'á an yúdù chin yitechcadi nùdi 'atà yē'èn nacioōn, miyan c'ām'ān yān tācā
yitùnèn chin cùvi nducu derecho yē'èn s'ùn íy'ān chin v'eté nùmá ndita'á Yìng'ùy'ù

Cùvi dín nī votaár ama íy'ān chin cùnèn yān ntiyùn, mòn né, t'icā cùvi ntúun dín yān nd'i chin cùnèn nī

- Cùvi c'ām'ān nī dū'ū chin cùch'ív'ā cùvi governo, ndicù t'ica cùvi governo, ndicù t'ica cùvi cùnèn
nī ntiyùn nducu yān
- Nán chin dín nī votaár mìn miyan c'ām'ān nī dū'ū chin nè'èn nī chin cùnèn, tìn miyan né,
gua dū'ū íy'ān chin c'acà tān yān yē'èn nī tìn, māán nún nī denù nī dū'ū chin nè'èn
nī cùnèn. Á t'icā chin ca'ā nī ntuyù cùnèn ama governo, ū cu'acú nī sa'ān
- Sa'ān chin snúün nám partiido político né, ndi sna obligado chin te san
cadìnún tācā snén san
- Ndì nd'at à ndí sa'ān s'ùn né, t'icā va derecho chin cu'atnén cùvi góbierno

• Cùvi nündi yē'èn ama íy'ān ndutí chin dín yān
cu'itü nd'i chin dín nī votaár íy'ān.
Cùy' áv'í nī nán
IFETEL: 01 (800) 433 2000
www.ife.gob.mx